

Nr 80

Av herr **Jacobson** i Vilhelmina, *angående ändring av bestämmelserna om ersättning vid överföring av kronotorp till ny upplåtelseform.*

Vid avträdande av kronotorp eller motsvarande äldre lägenhet, som upplåtits av domänverket, skall vad i allmän lag finnes stadgat till reglerande av jordägares och nyttjanderättshavares rättigheter och skyldigheter gälla i den mån ej särskilda föreskrifter finnas meddelade för kronolägenheternas del.

Enligt 3 § i kung. 339/1950 skall lägenhetshavare, som avträder s. k. äldre lägenhet till kronan, vara berättigad till ersättning för förbättringsåtgärder som efter senaste tillträdessyn vidtagits med avseende å lägenhetens jord eller sådana byggnader, till vilka lägenhetshavaren ägt erhålla fritt virke.

Som en motsvarighet till avträdande av en lägenhet torde böra anses, att lägenheten, efter att ha varit upplåten enligt föreskrifterna för äldre lägenheter, i stället upplåtes såsom kronotorp enligt kung. 532/1943. Detta innebär nämligen en ingripande ändring i lägenhetens status. Sålunda skall vid upplåtelse enligt sistnämnda kungörelse överenskommas mellan domänstyrelsen och kronotorparen, om och i vilken utsträckning torparen skall vara skyldig att åta sig arbete på kronoskogarna; kronotorpare, som sålunda åtager sig arbete i viss omfattning, äger jämväl påfordra, att arbete i denna omfattning till avtalsenlig eller i orten gängse lön beredes honom. Utmärkande för dylik upplåtelse är vidare, att kronotorpet genom kronans försorg förses med boningshus, nödiga ekonomibyggnader och övriga för jordbrukets drift erforderliga anläggningar. Från dessa utgångspunkter bestämmes årsavgifterna för kronotorp delvis annorlunda än för lägenheter, som ej överförts till kronotorp.

Emellertid räkna gällande författningar icke med att avträdesersättning skall kunna utbetalas i samband med en sådan överföring. I stället stadgas i 32 § i kronotorpskungörelsen att, om kronotorpare, innan denna blivit tillämplig å honom, själv utfört eller bekostat förbättringar å kronotorpet och om på grund av de sålunda utförda förbättringarna kronans kostnader för iordningställande av byggnader på kronotorpet bli lägre än eljest skulle ha varit fallet, domänstyrelsen äger medgiva kronotorparen skälig nedsättning av årsavgiften för kronotorpet. I den mån kronotorpare icke, när torpet avträdes, får anses ha blivit genom dylik nedsättning av årsavgiften eller på annat sätt gottgjord för värdet av förbättringar å torpet, som han utfört eller bekostat innan bestämmelserna om kronotorp blivit tillämpliga å honom,

må domänstyrelsen vid avträdet lämna honom skälig ersättning för förbättringarna i fråga.

Det kan starkt ifrågasättas om det finns tillräckliga skäl för att, även om kronotorparen kan anses ha blivit gottgjord för det arbete och de kostnader han nedlagt på ett torp, fastighetsägaren bör vara den som skördar vinst av den värdestegring på torpet, som åstadkommits genom torparens försorg. Denne synes genom sitt arbete ha gjort sig mer förtjänt härav. Dessutom är det ofta vanskligt att, särskilt sedan lång tid förflutit efter ett kronotorps överföring till 1943 års bestämmelser, avgöra vilka värden torparen fått ut genom utförda förbättringsarbeten.

Både i rättvisans och i enkelhetens intresse synes det sålunda vara att förorda, att vid överföring av kronotorp enligt 1943 års bestämmelser avträdes-syn alltid hålles och avträdesersättning utbetalas till innehavaren. Härvid blir det givetvis icke aktuellt att vid bestämmandet av den nya årsavgiften räkna innehavaren till godo, vilka förbättringar som utförts eller bekostats av honom.

Under åberopande av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om översyn av bestämmelserna angående kronotorp såvitt gäller avträdesersättning vid överföring till ny upplåtelseform.

Stockholm den 20 januari 1956

Uddo R. Jacobson